

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej

Środowisko Wileńskie w WRSZAWIE

Janusz Bohdanowicz

**4. B R Y G A D A
R O N I N A
A R M I A K R A J O W A
O K R Ę G W I L E Ń S K I**

Warszawa 2008 r.

Opracował : Janusz Bohdanowicz „Czortek”

Materiały opisowe , portrety oraz fotografie
z archiwum własnego.

Adres kontaktowy. Janusz Bohdanowicz
02-647 Warszawa ul. Bachmacka Nr 4 m 66
Tel. 22-854-05-23, kom.662 -249-166
E-mail: janusz40@poczta.onet.pl

Spis treści.

1. Historia Brygady oprac. Janusz Bohdanowicz „Czortek”.
2. Kalendarium działań bojowych.
3. Życiorys Komendanta.
4. Organizacja Brygady.
5. Fotografie.

1. Historia Brygady.

Od początku 1944 r. intensywnie narastał napływ ochotników do Brygad AK. Wywołało to konieczność dokonania dostosowawczych zmian struktury organizacyjnej Okręgu Wileńskiego AK. I tak np. na przedwiośniu 1944 r. Inspektorat „B” został przemianowany na 2. Zgrupowanie Oddziałów Partyzanckich AK przy niezmiennym dowództwie mjr Mieczysława Potockiego „Węgielny”. Równocześnie z 5. Brygady por. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszko” – na rozkaz z dnia 02.03.1944 r. Komendanta Inspektoratu „B” mjr Mieczysława Potockiego „Węgielny”- wyłoniono nowy Oddział Partyzancki, którego dowódcą został dotychczasowy zastępca Komendanta 5. Brygady ppor. Longin Wojciechowski „Ronin”. W kwietniu 1944 r. Oddział ten przemianowano na 4. Brygadę Partyzancką AK, w której :

Adiutantem Komendanta Brygady został pchor. Dobiesław Smoliński "Dobek".

Szefem Brygady pchor. Henryk Świerżbiński "Orzi".

Dowódcą 1 plutonu Jan Lisowski „Korsarz”

Dowódcą 2 plutonu Feliks Selmonowicz „Zagończyk”.

Dowódcą 3 plutonu Kazimierz Wróblewski "Janusz"

Dowódcą 4 plutonu Bronisław Rymkiewicz "Rydza".

Dowódcą 5 plutonu Jan Hajciuk "Podlasiak".

Dowódcą zwiadu konnego por. Aleksander Czarnowski "Ola", "Ol".

To nowe ugrupowanie wojskowe na przedwiośniu 1944 r. brało udział w akcjach bojowych 5. Brygady por. „Łupaszko”. Dalsze działania 4. Brygada prowadziła na terenie powiatów : postawskiego, święciańskiego i wileńsko-trockiego, a były one skierowane przeciwko : jednostkom wojsk niemieckich, litewskiej policji będącej w służbie okupanta niemieckiego, leśnym oddziałom sowieckim, czynnym oddziałom partyzantki sowieckiej oraz wielonarodowościowym bandom rabunkowym.

Szczegółowy wykaz akcji bojowych podany jest w rozdziale „Kalendarium działań bojowych”. 4. Brygada brała również czynny udział w propagandowych marszach na obszarze Litwy Kowieńskiej ; były one realizowane w celu demonstrowania sprzeciwu wobec wrogich poczynań litewskiej policji, która szykanowała miejscową ludność polską oraz w celu postraszenia rodzin litewskich policjantów pochodzących z tych okolic.

Najważniejszą bitwę 4. Brygada stoczyła 13 lipca pod Krawczunami – Nowosiołkami w walce spotkaniowej z doborowymi oddziałami wojska niemieckiego, które wycofywały się z Wilna pod naporem frontu sowieckiego.

Po aresztowaniu Komendanta Okręgu w Wilnie, a oficerów Armii Krajowej na odprawie w Boguszach, Brygada wycofując się z miejsca postoju w kierunku Puszczy Rudnickiej została okrążona przez wojska NKWD i rozbrojona, a żołnierze aresztowani i osadzeni w Miednikach Królewskich, a następnie wywiezieni w głąb ZSRR do Kaługi.

Zwolnieni żołnierze wrócili do Kraju w styczniu 1946 r..

2. Kalendarium działań bojowych.

KALENDARIUM DZIAŁAŃ BOJOWYCH 4-tej BRYGADY ARMII KRAJOWEJ por. LONGINA WOJCIECHOWSKIEGO „RONINA”

- 02.03.1944 r. Wydzielenie ze stanu 5. Brygady por. „Łupaszki” oddziału 80 żołnierzy i powołanie nowej Brygady pod dowództwem por. Longina Wojciechowskiego ps. „Ronin”.
- 04.03.1944 r. Mariańce. Likwidacja bazy sowieckiej partyzantki.
od 20 do 28. Wiszniew. Przemarsz propagandowy przez tereny gminy,
03.1644 r. żołnierzy 4. Brygady oraz 5 Brygady por. „Łupaszki”, 6. Brygady mjr „Konara” oraz II Batalionu z Okręgu Nowogródzkiego.
- Od 03.do 18
04.1944 r. Szosy między Wornianami, Michaliszkami , Świdre. W zasadzkach branie do niewoli zakładników dla ewentualnej wymiany zakładników.
- 24.04.1944 r. Pohulanka koło Podbrodzia. Akcja na pociąg z wojskiem niemieckim. Akcja wspólna z 5. Brygadą por. „Łupaszki”.
- 28.04.1944 r. Bołosza. Rozbicie niemiecko – litewskiego policyjnego Oddziału rekwizycyjnego. Akcja wspólna z 5. Brygadą por. „Łupaszki”.
- Od 10 do 18.
05.1944 r. Okolice Łyntup i Komaj. Wyłapywanie spadochroniarzy sowieckich zrzuconych na tereny działań partyzantki polskiej Łokciany, Janoszki. Rozbicie Oddziału policji litewskiej. Akcja wspólna z 5. Brygadą por. „Łupaszki”.
- 26 i 27.
06.1944 r. Marsz pacyfikacyjny na tereny Litwy Kowieńskiej, celem wstrzymania pacyfikacji ludności polskiej dokonywanych przez policję litewską.
- 04.07.1944 r. Czarany. Walka spotkaniowa z Oddziałem wojsk niemieckich.

- 06.07.1944 r. Santoka – Drykule. Walka z niemiecką kolumną samochodowo – pancerną.
- 13.07.1944 r. Krawczuny – Nowosiółki. Walki z wojskiem niemieckim wycofującym się z Wilna. Akcja wspólna z 1. Brygadą por. „Juranda”, 23. Brygadą por. „Światłodycza” i 36. Brygadą por. „Wujka”.
- 17.07.1944 r. Bogusze. Aresztowanie Komendanta Brygady por. „Ronina” biorącego udział w odprawie oficerów Armii Krajowej przez wojska NKWD.
- 18.07.1944 r. Puszcza Rudnicka. Okrażenie przez wojska NKWD żołnierzy Brygady, rozbrojenie, aresztowanie i pod konwojem odprowadzenie do obozu w Miednikach Królewskich.
- 28.07.1944 r. Przeprowadzenie pod konwojem wojsk NKWD do stacji kolejowej Kiena. Załadowanie do wagonów towarowych i wywiezienie do Kaługi.

3. Życiorys Komendanta.

Ż Y C I O R Y S DOWÓDCY 4. BRYGADY PARTYZANCKIEJ Por. LONGINA WOJCIECHOWSKIEGO „RONIN”

Urodził się 15.03.1915 r. w Wilnie. Szkołę podstawową, gimnazjum oraz Seminarium Nauczycielskie ukończył w 1936 r. w Wilnie. W roku 1936 odbył służbę w Szkole Podchorążych Rezerwy w 5 pułku piechoty Legionów w Wilnie. W latach 1937 do 1939 był studentem Oficerskiej Szkoły Pożarnictwa w Warszawie. W sierpniu 1939 r. został dowódcą plutonu Zawodowej Straży Pożarowej w Wilnie i rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-fizycznym Uniwersytetu im Stefana Batorego w Wilnie. Po rozwiązaniu Uniwersytetu przez władze litewskie, został aresztowany i skazany na pobyt w obozie ciężkiej pracy w Perweniszkach. Z obozu zdołał zbiec w wyniku objęcia władzy na Litwie przez sowietów w 1940 r. Podjął pracę zarobkową jako kierowca, jednocześnie został zaprzysiężony i rozpoczął działalność konspiracyjną. Z polecenia Inspektoratu „BC” latem 1942 r. objął komendę posterunku policji białoruskiej w Kleszczanach., tworząc komórkę Armii Krajowej na tamym terenie. Na początku 1943 roku powraca do Wilna podejmując służbę w Garnizonie miasta Wilna. Mianowany 15.08.1943 r. na stanowisko zastępcy Dowódcy nowo powoływanego Oddziału Partyzanckiego por. Zygmunta Szyndzielarza „Łupaszka”, i wyruszył z nim nad jezioro Narocz celem objęcia od por. Antoniego Burzyńskiego ps. „Kmicic” jego Oddziału. Przed dotarciem na miejsce i skontaktowaniu się z „Kmicicem”, nastąpiło aresztowanie żołnierzy jego Oddziału wraz z dowództwem przez partyzantkę sowiecką dowodzoną przez Fiodora Markowa i wymordowanie dużej części jego żołnierzy. W nowo odtworzonym Oddziale por. „Łupaszki” pełnił funkcję jego zastępcy. W marcu 1944 r. zostaje Dowódcą nowo powołanego w wyniku podziału 5. Brygady, Oddziału Partyzanckiego przemianowanego na 4. Brygadę. Za udział w walce spotkaniowej dnia 13.07.1944 r. z wojskiem niemieckim wycofującym się z Wilna pod Krawczunami i Nowosiólkami oraz wykazaną odwagę i męstwo, został przez Komendanta Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej mianowany do stopnia kapitana i przedstawiony do odznaczenia Krzyżem Virtuti Militari 5 kl. Brał udział w odprawie oficerów Armii Krajowej w Boguszach, gdzie został przez NKWD aresztowany i osadzony w więzieniu przy ul. Ofiarnej w Wilnie. W końcu roku 1945 został wywieziony do obozu NKWD w Riazaniu. Zwolniony 13.12.1947 r. powrócił do Polski i zamieszkał w Gdańsku. Podjął studia na Politechnice Gdańskiej, z której został relegowany za służbę w Armii Krajowej. Przeniósł się do Warszawy i tam ukończył studia uzyskując tytuł inżyniera. Był wykładowcą w Szkole Oficerskiej Pożarnictwa w Warszawie. Zmarł 10.10.1953 r. w Warszawie i pochowany został na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Odznaczenia : Krzyż Orderu Virtuti Militari 5 kl.

4. Organizacja Brygady.

Komendant Brygady	por. Longin Wojciechowski "Ronin".
Adiutant Komendanta	pchor. Dobiesław Smoliński "Dobek"
Szef Brygady	pchor. Henryk Świerzbński "Orzi"
Dowódca 1 plutonu	Jan Lisowski :Korsarz"
Dowódca 2 plutonu	Feliks Selmonowicz „Zagończyk".
Dowódca 3 plutonu	Kazimierz Wróblewski "Janusz".
Dowódca 4 plutonu	Bronisław Rymkiewicz "Rydza".
Dowódca 5 plutonu	Jan Hajciuk "Podlasiak".
Dowódca zwiadu konnego	por. Aleksander Czarnowski "Ola" "Ol".

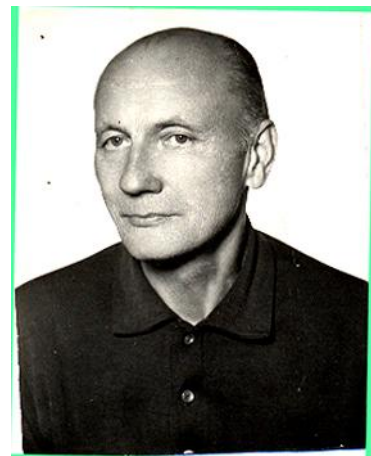
Komendant Brygady
Por. Longin Wojciechowski
"Ronin"

Dowódca 2 plutonu
Feliks Selmanowicz
"Zagończyk"

Jan Lisowski „Korsarz”. Dowódca 1 plutonu.

Dowódca 4 plutonu
Kazimierz Wróblewski „Janusz”

5. Fotografie

Stoją od lewej : Grabowski "Pancerny", NN, mjr Mieczysław Potocki "Węgielny", por. Longin Wojciechowski "Ronin", Zygmunt Szyndzielarz "Łupaszko", Wiktor Wiącek "Rakoczy", NN "Akacja", Antoni Rymsha "Maks", Aleksander Czarnowski "Ol", Zbigniew Trzebski "Nieczuja".

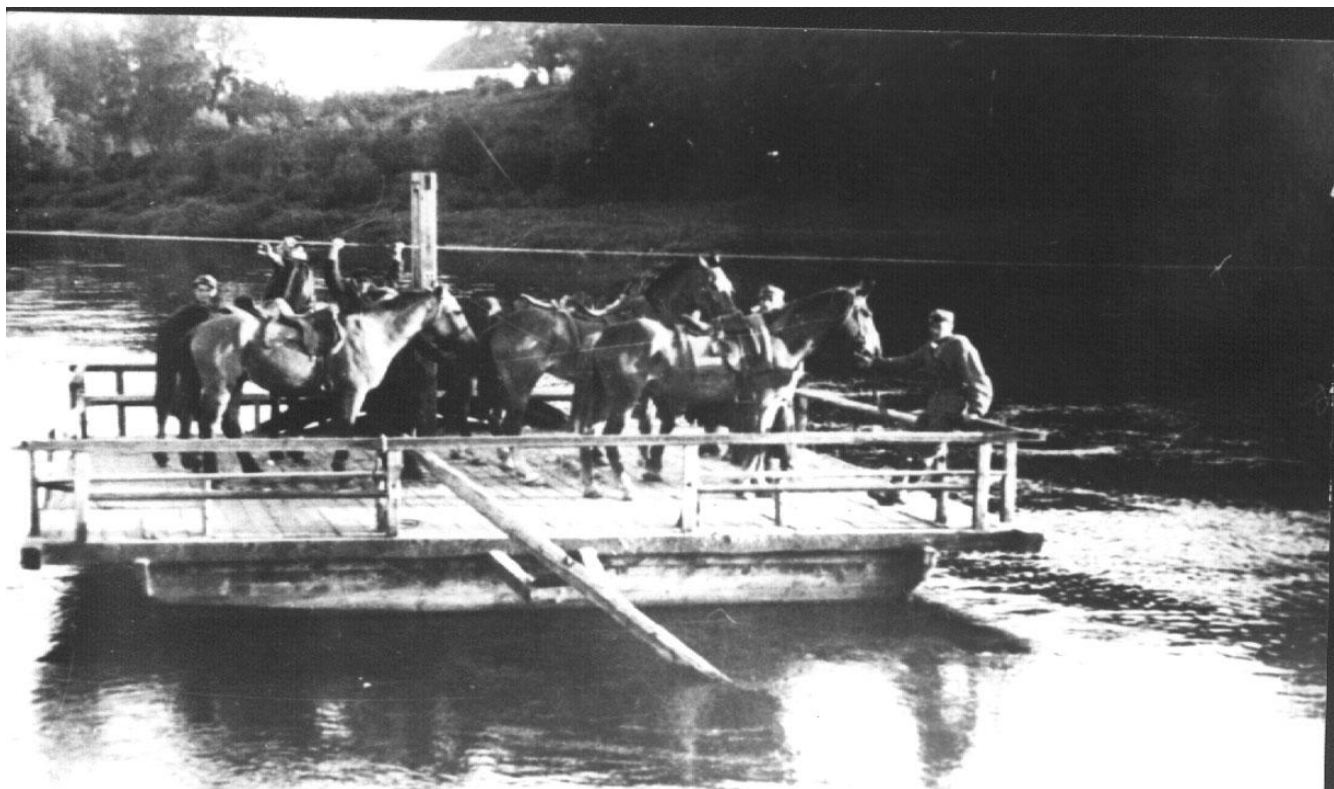
Przemarsz Brygady lato 1944. Od prawej por Longin Wojciechowski "Ronin", "Szaszka", Leon Smoleński "Zeus", "Szerszeń", Marian Pluciński "Mścislaw" Dymitr Sprudzin "Kim" i inni.

Przełąd Brygady we wsi Bujwidze. Maj 1944 r. Przed żołnierzami pies brygadowy "Neri".

Przemarsz Brygady. Prowadzi Antoni Rymsza "Maks" obok „Akacja”.

Przeprawa zwiadu konnego Brygady przez Wilję w Prużanach koło Santoki. Lato 1944 r.

Odprawa zwiadu konnego. Lato 1944 r.

Ćwiczenia połączone z zabawą sanitariuszek. Podchodzenie do rannego na polu walki. Maj 1944 r.

Odprawa sanitariuszek 4. i 5. Brygady przed wspólną akcją .

Tablica epitałijna w kościele pod wezwaniem
Św. Barbary w Gdańsku.